

Til groenomstilling@gladsaxe.dk

Høringssvar fra Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe (LA21) vedr.

Strategi for grøn omstilling

Tak for muligheden for at afgive høringssvar.

Indledningsvis vil vi gerne rose for følgende:

- At der formuleres en strategi på dette vigtige område.
- At det er en velskrevet og overskuelig strategi.
- At indsatserne er konkretiseret i form af delmål.

Lokal Agenda 21-foreningen i Gladsaxe har mere end 20 års erfaring med mange af elementerne i en grøn omstilling. Vi har taget udgangspunkt i vores erfaringer i de følgende kommentarer og nogle enkelte spørgsmål, som vi ser frem til svar på. Endvidere har vi skelet til diskussionerne i Grønt Råd, hvor baggrundsnotat om strategi for grøn omstilling blev præsenteret i august 2020.

Strategien kunne med fordel henvise til kommunens eget Grønt IDÉcenter som et kontaktpunkt for borgerne – og udvide bemanningen af centret tilsvarende.

LA21-foreningen har i en årrække efterlyst et partnerskab med kommunen omkring grønt IDÉcenter. Det er stadig ikke ført ud i livet i et formaliseret partnerskab.

Reduktion af CO₂ udledning er det altovervejende tema i den aktuelle strategi, og det er naturligvis et helt centralt punkt, men grøn omstilling bør omfatte mere bl.a. reduktion af mange andre typer af forurening, fremme af biodiversitet etc. se f.eks. Rådet for Grøn Omstilling¹ Måske skulle strategien i stedet hedde *Strategi for CO₂ reduktion* – eller noget tilsvarende – evt. med underoverskriften – *En afgørende indsats for grøn omstilling*.

Vi kunne ønske os en tilsvarende systematisk planlægning og ikke mindst målinger på andre udfordringer fx støj, partikelforurening, biodiversitet, ændringer i brug af land både i kommunen og via vareforbrug, eksponering for farlige kemiske stoffer via luft, vand og fødevarer m.m. Dertil kommer fx en indsats for mere vild og biodivers natur – (mere "Vild med vilje") – hjemmehørende natur og indsatsplaner vedr. invasive arter.

Strategien indeholder en række delmål for indsatserne. Nogle af den virker som hensigtserklæringer, fordi der hverken nævnes konkrete delmål eller fortælles, hvornår og hvordan sådanne bliver fastsat.

Side 2:

"Strategien støtter følgende verdensmål" står der nederst over Verdensmål-logoerne. Faktisk støtter strategien flere; men de er ikke inkluderet i Gladsaxestrategien. Forslag til ny tekst: *"Gladsaxe fokuserer på et udvalg af verdensmålene; strategien støtter følgende:"*

Strategien bruger (igen) verdensmål og ikoner til "markedsføring". Det fremgår ikke, hvilke delmål og indikatorer der indgår, kun de verdensmål, som er udpeget med Gladsaxe-strategien, og de supplerende målepunkter fra Danmarks Statistik er heller ikke anvendt. Det kunne være interessant for os at vide, i hvilket omfang netop Verdensmålene har betydet, at tingene gribes anderledes an. Hvis der er baggrundsnotater om dette, vil vi gerne se dem.

¹ <https://rgo.dk/>

Foreningen har også deltaget i et enkelt §17 stk. 4-udvalg omkring klimatilpasning i Buddinge-området; vi så gerne, at kommunen brugte denne mulighed for inddragelse mere aktivt fx sammenlignet med Gentofte Kommune, hvor der er gode erfaringer hermed.

Et oplagt emne ville være borgerinddragelse omkring indsatser for at fremme indfrielse af verdensmålene.

Side 3:

Parisaftalen anføres som en ambitiøs plan for klimaets fremtid. Det er nok en tilsnigelse! - for selv ved overholdelse af Parisaftalen vil klimaændringerne have alvorlige konsekvenser. En ambitiøs plan ville være at bringe CO₂-indholdet i atmosfæren tilbage til førindustrielt niveau og aftalen indeholdt virkemidler til at nå dertil.

Ordet "ambitiøs" foreslås slettet.

Indholdet af CO₂ og andre drivhusgasser i atmosfæren er allerede på et niveau, hvor en temperaturstigning på 2-3 grader er meget sandsynlig. Strategien kunne med fordel tage udgangspunkt heri og ikke gentage en desværre uopnåelig ambition om at holde stigningen under 1,5°. Det har store konsekvenser fx omkring klimatilpasning.

Figuren viser iflg. teksten CO₂ -udledningen i Gladsaxe 2019, men jf. side 10, så indgår CO₂ fra vareforbrug ikke! Det bør fremgå af teksten til figuren. Teksten under figuren foreslås ændret.

Vi savner en reference til, hvordan regnskabet er gennemført. Hvilken beregningsmetode er anvendt? Er det den kommunale model med den nylige opdatering?

På borgermødet blev det fremhævet, at Gladsaxe som kommune (kommunens egne institutioner m.m. ekskl. vareforbrug) har reduceret CO₂-udledningen med 40 %. Men samtidig blev det fremhævet, at energiforbruget til el og opvarmning stort set er uændret. Og trafikken er steget. Der mangler en forklaring på reduktionen? Det er formodentlig omstilling til fjernvarme, men det fremgår ikke.

Vi så gerne et link til de såkaldte VIP-projekter og måske en kort beskrivelse af, hvad de omfatter.

Side 4:

Indledningen nævnes: "*CO₂-udledningen fra trafikken er vores største udfordring.*", det er sandsynligvis korrekt, men det vides strengt taget ikke da CO₂ fra vareforbrug ikke indgår i beregningerne. Måske skal det blot skrives som "*...blandt vores største udfordringer*" – for sådan er det jo utvivlsomt. Foreslås rettet.

For at sikre at transporten i Gladsaxe omstilles til grønne transportmidler, skal infrastrukturen og byplanlægningen markant favorisere de grønne transportmidler. Som en følge heraf bør biltrafikkens pladsanvendelse og attraktivitet i Gladsaxe reduceres.

Vedr. punktet "Flere skal vælge cyklen" har LA21 flere forslag Ny tekst kunne være: "*... flere ture på cykel fremfor i bil, f.eks. ved forkørselsret ved lyskryds og bedre parkeringsforhold for cykler.*"

Et forslag er at lade cyklister få fortrinsret ved lysreguleringer – den såkaldte hollandske grønne bølge. Sikker parkering af cykler ved togstationer og buspladser – ikke mindst tilstrækkelig plads. "Buret" ved Buddinge Station viser rette vej, men er for småt.

Ved opsætning af cykelstativer skal det sikres, at der reelt er plads til en cykel i hver holder, ikke kun hver anden, og særskilt plads til transportcykler og anhængere bør medtænkes. Ved lysregulerede overgange med lang ventetid kan der opsættes et nedtællingssignal. Generelt skal cykelstier jo vedligeholdes, og der bør udbygges med et cykelstinet dækkende hele kommunen.

Vejarealet, der kan anvendes til biltrafik, både gennemkørende og internt i Gladsaxe, foreslås reduceret inden 2030, som et virkemiddel der fx også bruges på areal til parkering.

For at reducere støj og CO₂-udledning mærkbart i 2025 foreslås hastigheden på både den gennemkørende og den interne biltrafik i Gladsaxe sænket, hvor det ikke allerede er sket (fx med 20 % på alle hastigheder: 110 km/t til 90 km/t; 50 km/t til 40 km/t.).

Gladsaxe og Furesø kommune har indgået et samarbejde med Realdania om at finde metoder til at reducere støj fra motorveje.

Vi håber, at også CO₂- og partikelreduktion kan inddrages.

Henvisningen til at el er et grønt drivmiddel afhænger af, hvordan denne el produceres. Det er diskutabelt om el fra atomkraft, som vi importerer fra vore nabolande, eller el baseret på biomasse reelt kan betragtes som grønne drivmidler.

Vi støtter bemærkningen om, at udskiftning 1:1 af fossilbiler med elbiler ikke løser trængselsproblemerne – eller støjproblemerne, da dækstøj er den væsentligste kilde til trafikstøj.

Side 5:

LA21's erfaring er at kampagner kun virker på et mindretal. Hvis flertallet af borgerne skal være en del af omstillingen, kræves der andre virkemidler fx afgifter og forbud. Disse virkemidler bør være omtalt i strategien.

Side 5's afsluttende bemærkning om motorvejene kunne ændres til: "Vi arbejder for støjdæmpning og nedsat hastighed på de gennemgående motorveje" for der er flere håndtag at dreje på for at dæmpe støjen.

Vi savner link til de omtalte "apps" under deletransport.

Nogle trafikforskere mener at selvkørende delebiler vil være hverdag inden 10 år.

Strategien bør nævne, at kommunen er opmærksom på denne mulige udvikling fx ved at etablere flere stand- og ladepladser.

Side 6:

Overskriften "CO₂-fangst via mere bynatur" bør ændres. Det er minimalt hvad mere grønt i kommunen kan binde af CO₂, og der er kun en effekt så længe biomassen faktisk stiger. Men vi støtter varmt implementering af træpolitikken og også gerne større ambitioner her. Der plantes træer i Bagsværd, men letbanen koster jo mange træer livet.

Hvad er den samlede forventede netto-udvikling i træbestanden fra f.eks. 2015 og til 2025?

Vi støtter også udsætning af heste, køer og får m.m. til afgræsning og naturligt vedligehold af naturarealer

Under omstilling af fjernvarmeproduktionen til udelukkende at anvende vedvarende energi mangler omtale af geotermi, CCS er udmærket hvis f.eks. restaffald brændes; men er meget energiintensiv.

CO₂ fra virksomheder og boliger står for mere end 50 pct af CO₂ udledningen sagde Anne Stougård på borgermødet. Men transporten er den største udleder? Eller kun den største udfordring?

Vi håber, at det kan tydeliggøres.

Vi foreslår krav om solceller på kommunale bygninger og alt nybyggeri, både offentligt og privat og både ved nybyggeri og renovering hvor muligt.

Side 7:

Vedr. grøn varme, så kunne uvildig information gennem Grønt IDÉcenter være til hjælp for borgerne. F.eks. med hensyn til at støjsvage varmepumper, og anvisninger på at få dem anbragt optimalt.

Vi er glade for, at energioptimering samtænkes med et godt indeklima!

Strategien bør slå fast, at kommunen arbejder frem mod bindende krav til nybyggeri og renovering f.eks. grænser for klimaaftryk, partikelforurening og arealforbrug.

Side 8:

Strategien kan med fordel forholde sig til kommunale virkemidler for øget genanvendelse af byggeaffald.

Kommunen har allerede Grønt IDÉcenter som med fordel kan bistå med råd og vejledning omkring nye forbrugsmønstre og cirkulære indkøb – det bør være et af strategiens virkemidler.

Mad- og plastaffald er væsentlige indsatsområder, men kunne strategien også sætte mål for andre store grupper fra det private område (møbler, hvidevarer, bygningsaffald, jord, haveaffald m.v.) og disses indhold af kemikalier.

Kommunen kunne med fordel også samarbejde med erhvervslivet om flere leje-ordninger, hvor forbrugeren betaler for en service, ikke et fysisk produkt.

Er biobaseret plast et emne for strategien?

Strategien kan også sætte mål for at kommunen gennem indkøb og partnerskaber fremmer mindre portioner af mad i dagligvarebutikker og kantiner, da det også reducerer madspildet.

Et klimaaftryk på 17 ton CO₂ er vist et forældet tal. Kommunen opfordres til at bruge de nyeste tal, og gerne med præcis kildehenvisning.

Strategien bør sætte konkrete delmål for "cirkulære krav".

Svanemærket er ikke en certificeringsordning for bæredygtighed, men et miljømærke.

Så længe det er tilladt at bruge kompositmaterialer og emballager, som ikke kan genbruges eller genanvendes, vil der være restaffald, hvor energiudnyttelse er brugbart. Tilsvarende vil der være affaldstyper, fx medicinsk affald, som skal destrueres.

Side 9:

Der kan med fordel stilles krav til design af emballager, så overemballering undgås, emballagen kan genbruges, hvor muligt, og materialerne i emballagen kan genanvendes. Større udbredelse af returemballage bør også fremmes fx i det kommunale indkøb.

Hvilke værktøjer skal ind i planloven? Det er interessant og vi ser frem til, at det konkretiseres.

Vi er glade for omtalen af "Repair-cafeer" og etablering af genbrugsordning på genbrugspladsen i samarbejde med genbrugslopperne.

Side 10:

At vareforbruget ikke indgår i de årlige CO₂-opgørelser bør ikke være en undskyldning for ikke at satse på overordnet at få vareforbruget reduceret i kommunen som geografisk område? Posten "ting og sager" er jo en stor del af den enkelte danskers CO₂-udledning jf. figuren på side 8, og vores forbrug er alt for højt.

Vedr. vareforbruget, så kan det måske også give anledning til nogle overvejelser, når det vil kræve mere end 4 jordkloder, hvis alle brugte lige så mange naturressourcer, som vi gør i Danmark (kilde: <https://data.footprintnetwork.org/#/>)

Vi savner en henvisning til den metode, som forventes anvendt til det årlige CO₂-regnskab. Og som nævnt, at regnskabet ikke kun omhandler CO₂, men også andre miljøpåvirkninger.

I oversigten over planer, politikker og visioner savner vi som nr. 1 i rækken: Gladsaxestrategien – som også er nævnt på side 2.

Gladsaxestrategien foreslås derfor tilføjet til oversigten.

Tak for muligheden for at kommentere udkastet til strategien. Vi håber, at vores bemærkninger og spørgsmål kan bidrage til en endnu bedre strategi - og ser frem til et godt samarbejde om den grønne omstilling.

Mange venlige hilsener

På vegne af Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe

Kim Christiansen